

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ВІННИЦЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Циклова комісія фінансово-облікових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної
роботи ВСП ВФКЕП ЗУНУ
Лілія ЗАБРОДЦЬКА

«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ
ВІДНОСИНИ**

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Освітня програма – освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітня кваліфікація: фаховий молодший бакалавр з підприємництва, торгівля та біржової діяльності

Форма навчання	Курс	Семестри	Лекції	Практичні (семінарські)	ІРС	Разом	СРС	Іспит, залік
денна	II	IV	30	15	3	48	72	Залік, IV
Всього								120

Робоча програма з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудо­ві відносини» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітня програма – освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Розробник: Зоя Чорна, викладач циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Робочу програму затверджено на засіданні циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ, протокол № 1 від 31 серпня 2022 року.

Голова циклової комісії Ірина ПИЛЯВЕЦЬ

Схвалено методичною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова методичної ради ВСП ВФКЕП ЗУНУ Лілія ЗАБРОДІНА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
Змістових модулів 2 (IV-й семестр)	Спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки – 2 -й
		Семестр – 4-й
Лекції – 30 год.		
Практичні, семінарські – 15 год.		
Самостійна робота – 72 год		
Індивідуальні завдання – 3 год:		
Загальна кількість годин – 120 год.		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю – залік, 4-й семестр

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни є висвітлення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин, розуміння механізмів забезпечення зростання продуктивності праці та розвитку соціально-трудових відносин в Україні, формування у студентів відповідного економічного мислення, набуття ними практичних знань і навичок для ефективної роботи.

2.2.Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є: вивчення економічних законів, що регулюють розподільчі відносини в ринковій економіці; оволодіння методами вивчення витрат робочого часу, нормування праці; з'ясування механізму зростання продуктивності й ефективності праці; дослідження механізму соціального партнерства; надання студентам ґрунтових знань з питань оплати праці й регулювання заробітної плати; вивчення механізму функціонування системи соціально-трудових відносин; з'ясування механізму регулювання ринку праці та дослідження процесу відтворення робочої сили; з'ясування місця і ролі Міжнародної організації праці у врегулюванні соціально-трудових відносин; навчити студентів використовувати здобуті знання в конкретних процесах управління соціально-трудовими відносинами, організації праці та забезпечення її високої ефективності на всіх рівнях; підвищити на цій основі адаптованість студентів до ринку праці, допомогти їм ефективно включитися в систему нових соціально-трудових відносин.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» студенти повинні володіти такими загальнокультурними компетентностями (ЗК)

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (Економічна теорія, Макроекономіка) цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань, використання комп'ютерної техніки.

2.5. Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти програмних результатів навчання (РН)

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності із професійною метою.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети.

РН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи соціально-трудова відносин

Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни

Предмет, об'єкт і завдання курсу «Економіка праці і соціально-трудова відносини». Проблематика курсу. Класифікаційні ознаки соціально-трудова відносин. Історія розвитку науки про працю. Основні категорії науки про працю. Взаємозв'язок «Економіки праці і соціально-трудова відносини» з іншими науками. Роль і місце економіки праці в сучасних економічних умовах.

Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Населення як суб'єкт економічних та інших суспільних процесів і явищ. Людські ресурси. Економічно активне та економічно неактивне населення. Трудові ресурси як соціально-економічна категорія. Структура і класифікація трудових ресурсів. Відтворення населення і ресурсів для праці. Види руху населення. Типи відтворення населення. Трудовий потенціал суспільства. Компоненти трудового потенціалу. Трудовий потенціал підприємства, визначення його величини.

Тема 3. Соціально-трудова відносини як система

Поняття, суб'єкти соціально-трудова відносин. Предмети соціально-економічних і трудових відносин. Основні типи соціально-трудова відносин. Поняття соціального захисту. Основні форми системи соціального захисту. Напрямки соціального захисту, що пов'язані із сферою праці. Характеристика пенсійної системи як важливого напрямку соціального

захисту. Поняття соціальних гарантій. Головні соціальні гарантії, їх характеристика. Основні гарантії у сфері праці.

Тема 4. Соціальне партнерство

Становлення системи соціального партнерства. Поняття соціального партнерства, його мета і форми. Засади соціального партнерства, вироблені Міжнародною організацією праці. Теоретичні основи і передумови сучасного соціального партнерства. Соціальна справедливість. Теорії соціальної справедливості. Параметри від яких залежить стійкість соціальної системи. Елементи розвитку соціального партнерства. Законодавча основа соціального партнерства.

Тема 5. Ринок праці та його регулювання

Сутність, зміст та елементи ринку праці. Особливості ринку праці. Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція, ціна. Система відносин на сучасному ринку праці. Основні функції ринку праці. Чинники, що впливають на попит і пропозицію праці. Особливості попиту і пропозиції праці на ринку праці в кризовий період. Інфраструктура ринку праці, її сутність та елементи. Сегментація ринку праці. Стан сучасного ринку праці України. Державне регулювання ринку праці.

Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості

Соціально-економічна сутність, форми та види зайнятості. Основні принципи відносин зайнятості в Україні у відповідності із Законом України «Про зайнятість населення». Основні види зайнятості. Система показників, яка відображає рівень ефективності зайнятості. Принципи державної політики України щодо зайнятості населення. Безробіття, його сутність, основні види та рівень. Чинники формування безробіття. Соціальний захист громадян від безробіття. Глобальні проблеми зайнятості населення. Допомога по безробіттю. Міжнародний досвід регулювання зайнятості.

Змістовний модуль 2. Практика організації і планування праці

Тема 7. Організація та нормування праці

Сутність, зміст і завдання організації праці. Характеристика поділу праці. Види суспільного поділу праці. Кооперування праці та його сутність. Організація робочих місць та процесу їх обслуговування. Основні функції обслуговування робочих місць. Трудовий процес, його сутність. Заходи раціоналізації трудового процесу. Умови праці та фактори їх формування. Режимми праці та відпочинку. Охорона та безпека праці. Дисципліна праці, її суть та основні характеристики. Суть, значення нормування праці. Виробнича операція як об'єкт нормування праці. Методи вивчення затрат робочого часу. Система нормативів і норм праці. Основні методи нормування праці.

Тема 8. Продуктивність та ефективність праці

Поняття ефективності праці. Сутність і значення продуктивності праці. Показники і методи вимірювання продуктивності праці. Трудомісткість праці, характеристика її основних видів. Методи вимірювання продуктивності праці. Основні фактори та резерви росту продуктивності праці. Характеристика погарами управління продуктивністю праці.

Тема 9. Політика доходів і оплати праці

Формування заробітної плати в ринкових умовах. Доходи населення та джерела їх формування. Проблема розподілу доходів. Структура заробітної плати. Основні функції заробітної плати та механізм їх реалізації. Принципи та елементи організації системи оплати праці. Характеристика основних форм оплати праці. Договірне регулювання оплати праці. Тарифні ставки, їх економічне значення та види. Тарифні сітки, їх призначення і різновиди. Основи організації оплати праці.

Тема 10. Планування праці

Сутність, значення та функції планування праці. Трудові показники. Види планів з праці. Показники праці як складова бізнес плану. Методи планування трудових показників.

Тема 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці

Методичні основи планування продуктивності праці. Фактори, що впливають на підвищення продуктивності праці. Розроблення плану продуктивності праці. Планування і аналіз чисельності і складу персоналу підприємства. Планування та аналіз заробітної плати. Звітність та аудит у сфері праці, їх сутність і значення.

Тема 12. Моніторинг соціально – трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально – трудових відносин

Сутність і завдання моніторингу соціально – трудової сфери. Нормативно – правова база проведення моніторингу. Основні джерела інформації для проведення моніторингу. Основні напрямки моніторингу соціально – трудової сфери. Концепція моніторингу соціально – трудової сфери.

Тема 13. Міжнародна організація праці (МОП) та її вплив на розвиток соціально – трудових відносин

Цілі, завдання, структура, пріоритетні напрямки діяльності МОП. Організація діяльності МОП. Нормотворча діяльність МОП. Міжнародний кодекс праці. Застосування конвенцій країнами-членами МОП. Основні напрямки вдосконалення нормотворчої діяльності МОП на сучасному етапі. Проблеми інтеграції соціально-трудова відносин України в систему відносин, визнану МОП.

**4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПРАЦІ А СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»
4-й семестр (залік)**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
лекц.		прак.	СРС	інд.	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи соціально-трудоових відносин					
Тема 1 «Об'єкт, предмет і завдання дисципліни»	8	2	-	5	
Тема 2 «Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства»	8	2	2	5	
Тема 3 «Соціально – трудові відносини як система»	8	2	-	5	
Тема 4 «Соціальне партнерство»	8	2	-	5	
Тема 5 «Ринок праці та його регулювання»	9	2	2	5	1
Тема 6 «Соціально – трудові відносини зайнятості»	8	2	2	5	1
Змістовний модуль 2. Практика організації і планування праці					
Тема 7 «Організація і нормування праці»	8	2	-	6	
Тема 8 «Продуктивність та ефективність праці»	9	2	2	6	
Тема 9 «Політика доходів і оплати праці»	13	4	2	6	
Тема 10 «Планування праці»	9	2	2	6	
Тема 11 «Аналіз, звітність, аудит в сфері праці»	13	4	2	6	
Тема 12 «Моніторинг соціально – трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально – трудових відносин»	9	2	1	6	1
Тема 13 «Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально – трудових відносин»	10	2		6	
Усього годин	120	30	15	72	3

Теми практичних занять

4-й семестр (залік)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Практичне заняття № 1	
1	Сутність, структура і класифікація трудових ресурсів. Визначення структури та величини трудового потенціалу суспільства.	2
	Практичне заняття № 2	
2	Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція, ціна. Інфраструктура ринку праці, її сутність та елементи.	2
	Практичне заняття № 3	
3	Соціальний захист громадян від безробіття. Безробіття, його сутність, основні види та рівень.	2
	Практичне заняття № 4	
4	Сутність, показники і методи вимірювання продуктивності праці	2
	Практичне заняття № 5	
5	Принципи та елементи організації системи оплати праці. Характеристика основних форм оплати праці	2
	Практичне заняття № 6	
6	Показники праці як складова бізнес плану. Методи планування трудових показників	2
	Практичне заняття № 7	
7	Планування і аналіз чисельності і складу персоналу підприємства. Звітність та аудит у сфері праці, їх сутність і значення	2
	Практичне заняття № 8	
8	Концепція та основні напрямки моніторингу соціально-трудової сфери.	1
	Всього	15

5. Самостійна робота

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку науки про працю	5
2	Види руху населення	5
3	Головні соціальні гарантії, їх характеристика	5
4	Законодавча основа соціального партнерства	5
5	Стан сучасного ринку праці України	5
6	Глобальні проблеми зайнятості населення	5
7	Умови праці та фактори їх формування	6
8	Основні фактори та резерви росту продуктивності праці	6
9	Основи організації оплати праці	6
10	Трудові показники	6
11	Звітність та аудит у сфері праці, їх сутність і значення	6
12	Основні джерела інформації для проведення оніторингу	6
13	Проблеми інтеграції соціально-трудова відносин України в систему відносин, визнану МОП	6
	Всього	72

ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- Опрацювання лекційного матеріалу.
- Самостійне вивчення тем курсу та окремих питань за навчальною літературою, монографіями, науковими статтями, законодавчими та нормативними актами.
- Підготовка до семінарських занять.
- Підготовка до письмових контрольних робіт.
- Підготовка рефератів та наукових доповідей на студентські наукові гуртки, наукові конференції.
- Участь в олімпіадах та конкурсах на кращого знавця дисципліни.
- Підготовка до іспиту.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується у вигляді реферату обсягом до 20 сторінок. Метою виконання індивідуального завдання є закріплення рівня теоретичних знань, набутих під час лекційних занять та самостійної роботи. Завдання вибирається студентом у відповідності з номером у списку групи.

Поля : верхнє, нижнє та ліве – 20 мм, праве – 10 мм. Робота може бути рукописною або друкованою і виконується українською мовою.

Захист індивідуального навчально-дослідного завдання відбувається у терміни, спільно обумовлені студентами і викладачем.

Теми рефератів:

1. Розвиток економічної думки в соціальному напрямку
2. Роль і місце економіки праці в розвитку соціально – трудових відносин

3. Зарубіжний досвід розвитку та регулювання соціально – трудових відносин
4. Стан та перспективи розвитку пенсійної системи в Україні
5. Праця як основна рушійна сила розвитку людства
6. Місце соціального партнерства в галузі організації оплати і охорони праці.
7. Правові засади та механізм регулювання соціально – трудових відносин
8. Пріоритетні напрямки розвитку колективно – договірною регулювання відносин у сфері праці
9. Особливості зарубіжного регулювання соціально – трудових відносин
10. Роль Державної служби зайнятості у регулюванні ринку праці
11. Стратегічна мета і тактичні завдання державної політики України в сфері зайнятості.
12. Сучасні шляхи розв'язання основних проблем зайнятості в Україні.
13. Міжнародний досвід регулювання зайнятості і безробіття
14. Структура робочого дня виконавця
15. Методика вивчення затрат робочого часу
16. Ефективність трудового процесу.
17. Основні шляхи покращення умов праці.
18. Соціально-економічне завдання дисципліни праці.
19. Основні завдання наукової організації праці в масштабах народного господарства, в межах підприємства і на конкретному робочому місці.
20. Порівняльна характеристика методів нормування трудових показників.
21. Виріток як один з показників продуктивності праці.
22. Сучасні резерви зростання продуктивності праці.
23. Програма управління продуктивністю праці на підприємстві.
24. Характеристика основних видів планів з праці.
25. Трудові показники в системі бізнес-планування.
26. Методика та процес планування трудових показників.
27. Методика проведення аналізу в сфері праці.
28. Особливості проведення аудиту в трудовій сфері.
29. Звітність з питань праці.
30. Основні джерела інформації про зайнятість та трудові ресурси.
31. Основні напрямки проведення моніторингу соціально-трудої сфери.
32. Сучасні методи вдосконалення проведення моніторингу соціально-трудої сфери в Україні.

Оцінювання успішності студента з виконання завдань індивідуальної роботи

Формування умов оцінювання успішності студента з виконання і-того завдання індивідуальної роботи.

Оцінка «0» означає, що завдання не виконано.

Оцінка «1-59» означає, що виконано менш 30% завдань теми.

Оцінка «60-64» означає, що виконано менш 50% завдань теми.

Оцінка «65-74» означає, що студентом виконано 100% завдань теми, проте продемонстровано поверхневе ознайомлення з матеріалом теми, містить неточності, або неправильні висновки.

Оцінка «75-84» означає, що у виконаному завданні є недоліки, які не вплинули особливо на висновки та відповіді.

Оцінка «85-89» означає, що матеріал засвоєно повністю. Студент показав уміння не тільки правильно висвітлювати отримані знання, але й використовувати їх для аналізу і оцінки кількісної сторони явищ і процесів. При цьому в відповіді є незначні недоліки.

Оцінка «90-100» означає, що при виконанні завдання студент показав не тільки уміння висвітлювати отримані знання, а й продемонстрував здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на дане питання, уміння висловити свою точку зору чи аргументувати свою позицію з дискусійних питань.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті; виконання індивідуальних завдань.

9. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- директорська контрольна робота;
- оцінювання виконання індивідуального завдання;
- іспит;

Підсумковий бал (за 100 - бальною шкалою) з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

4-й семестр (Залік)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
Теми 1- 6 (модульна контр. роб., поточне оцінювання, тестовий контроль)	Директорська контрольна робота Теми 1- 13	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	
30%	40 %	30 %	100 %
Тиждень (7)	Тиждень (13)	Тиждень (15)	

Шкала оцінювання (переведення)

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	A (відмінно)
85 – 89	добре	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	задовільно	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни: «Економіка праці та соціально-трудова відносина».
2. Навчальна програма з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносина».
3. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносина» для підготовки молодших спеціалістів спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», укладач: Чорна З.Ф., викладач циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВКЕП ТНЕУ
4. Матеріали комп'ютерних презентацій лекційного курсу «Економіка праці та соціально-трудова відносина».
5. Питання для поточного контролю.
6. Тестові завдання.
7. Презентації.
8. Пошукові роботи студентів.
9. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.

11. Рекомендована література

Базова

1. Економіка праці і соціально-трудова відносина: практикум. Навч. посібник. / За наук. ред. д-ра економ. наук., проф Семикіної М.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф. 2020. 228 с.
2. Грیشнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина : підручник 5-те вид., оновлене. Київ : Знання, 2011. 390 с.
3. Гармідер Л.Д. Економіка праці і соціально-трудова відносина Навч. посіб. Дніпропетровськ: ДУЕП, 2013. 640 с.
4. Гриньова В. М. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посіб. : Знання, 2010. 310 с.
5. Грیشнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина: практикум : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 286 с.

6. Качан Є.П. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Практикум: навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 302 с.
7. Лисенко Л.І. Ринок праці. Техніка пошуку роботи: Навч. посіб. Київ: Професіонал, 2010. 320 с.
8. Назарова Г.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 573 с.
9. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред.Г.В. Назарової. Київ: Знання, 2012. 573 с.
10. Практикум з економіки праці і соціально-трудова відносина: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2018. 555 с.

Допоміжна

1. Лазаренкова Г.М. Економіка праці і соціально-трудова відносина: посібник. Київ: Знання, 2011. 368 с.
2. Акіліна О.В. Економіка праці і соціально-трудова відносина: Підручник. Київ: Ліра-К, 2010. 734 с.
3. Ланченко С.О. Економіка праці і соціально-трудова відносина: навч. посіб. Житомир: Полісся, 2010. 280 с.
4. Єрмоменко В.О., Коваленко Г.О., Рижиков В.С. Основи нормування праці: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Державного комітету статистики – www.ukrstat.gov.ua
2. Сайт Кабінету Міністрів України – www.kmu.gov.ua
3. Сайт Міністерства економіки України – www.me.gov.ua
4. Сайт Міністерства фінансів України – www.minfin.gov.ua
5. Сайт Національного банку України – www.bank.gov.ua